

§ 13/21 Yttrande över granskning - Uppföljande granskning av styrning och uppföljning av inköpsnämndens inköpsverksamhet

Diarienummer: IN-IN21-0146

Behandlat av	Mötesdatum	Ärendenr
1 Inköpsnämnden	2021-06-07	§ 13/21

Inköpsnämndens beslut

Yttrande över granskning – Uppföljande granskning av styrning och uppföljning av inköpsnämndens inköpsverksamhet godkänns.

Proposition

Ordförande Tommy Levinsson (S) ställer förvaltningens förslag under proposition och finner att det bifalls.

Ärendet

Revisorerna har genomfört en uppföljande granskning av styrning och uppföljning av inköpsnämndens inköpsverksamhet. Revisorerna har i sin granskning rekommenderat att styrning och uppföljning behöver stärkas kring:

- implementera rutiner och arbetssätt för uppföljning och systematisk egenkontroll av otillåtna direktupphandlingar,
- kartläggning av anledningen till köp utanför ramavtal och att därefter:
- vidta åtgärder för att minimera dessa inköp
- säkerställa systematisk uppföljning av avtalstrohet.

Nämnden återkommer inför revisionsdialog 2021 med:

- Rutin och förslag på systematisk egenkontroll av otillåtna direktupphandlingar.
- Rutin för stickprovskontroll av kartläggning av anledning till köp utanför ramavtal
- Förslag på utökade åtgärder och styrning för att minska köp utanför ramavtal.
- Nämnden förordar en förstudie inklusive ekonomiska medel för denna, för att undersöka förutsättningarna till mätning av avtalstrohet. Förstudien föreslås enligt budgetunderlaget för 2022 genomföras under 2022

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande 2021-05-25

Yttrande över granskning - Uppföljande granskning av styrning och uppföljning av inköpsnämndens inköpsverksamhet

Granskningsrapport – Uppföljande granskning av styrning och uppföljning av inköpsnämndens inköpsverksamhet

Beslutet expedieras till

Revisionen

Akten

Yttrande över granskning - Uppföljande granskning av styrning och uppföljning av inköpsnämndens inköpsverksamhet

En uppföljande granskning av styrning och uppföljning av inköpsnämndens verksamhet har genomförts av revisionen. Granskningens syfte är att bedöma om inköpsnämnden vidtagit tillräckliga åtgärder utifrån iakttagelserna i revisionens tidigare granskning 2019.

Revisionens bedömning

Revisorerna har i sin granskning rekommenderat att styrning och uppföljning behöver stärkas kring att:

- implementera rutiner och arbetssätt för uppföljning och systematisk egenkontroll av otillåtna direktupphandlingar,
- kartläggning av anledningen till köp utanför ramavtal och att därefter:
- vidta åtgärder för att minimera dessa inköp
- säkerställa systematisk uppföljning av avtalstrohet.

Framförallt lyfts behovet av fortsatt arbete med att säkerställa systematiskt uppföljningsarbete av avtalstrohet fram och att inköpsnämnden behöver fortsätta verka för att ansvarsfördelning för ett systematiskt uppföljningsarbete förtydligas i de styrande dokumenten. Även behovet av ett målvärde för avtalstrohet på övergripande nivå lyfts fram i granskningen.

Nämndens yttrande

Inköp använder ett systemstöd, spendverkyget Spendency, för mätning och kontroll av regionernas upphandlingsbara spend, alltså alla kostnader för det som köps. Spendency är ett system för analys av data, alltså det som även kallas Business Intelligence-system (BI-system). Det som går att mäta idag via Inköps spendverktyg är leverantörstrohet, det vill säga hur stor del av den totala spenden som kommer från leverantörer som regionerna har avtal med. Leverantörstroheten säger ingenting om det som köpts också är det som avtalats.

I dagsläget har Inköp inte möjlighet att på ett systematiskt sätt mäta den faktiska avtalstroheten. Att möta avtalstrohet kräver att man på artikelnivå kan utläsa vad som är köpt då det behöver matchas med vilka artiklar som är avtalade. I spendverktyget finns inte funktionalitet för att komma ner på artikelnivå på det som köpts utan att manuellt granska varje faktura vilket inte är resursmässigt försvarbart eller möjligt.

I Inköps e-handelssystem, Agresso i Västmanland och Proceedo i Sörmland, har Inköp funktionalitet på artikelnivå. När en beställning på en artikel genomförs i e-handelssystemet genereras data på artikelnivå av vad som köpts. Denna data kan, om den exporteras till ett analyssystem, ligga till grund för mätning av avtalstroheten. En relativt stor del av det som köps idag går inte via e-handelssystemen. Inköp kan idag därmed generera data i e-handelssystemen för att mäta den faktiska avtalstroheten enbart för en mindre del av det som regionerna köper.

En förutsättning för att kunna vara avtalstrogen är att det faktiskt finns avtal som omfattar det som behöver köpas in vilket bör tas i beaktning om någon form av övergripande målvärde för avtalstrohet ska kunna sättas. Ytterligare en förutsättning för att kunna mäta avtalstroheten är att data om avtalstrohet systematiskt genereras i ett system och sedan kan analyseras. Regionerna arbetar med att öka avtalstäckningen och öka e-handeln. Dock saknar Inköp mandat att bestämma att avtal ska läggas upp för e-handel vilket innebär att vissa verksamheter undviker det.

I budgetunderlaget för inköpsnämnden 2022 lades ett förslag fram om en förstudie avseende att utreda förutsättningarna ekonomiskt och resursmässigt för att utveckla spendverktyget Spendency till att redovisa på artikelnivå. Att komma ner på artikelnivå möjliggör analys av den faktiska avtalstroheten. Förslaget är ett gemensamt förslag mellan Inköp och Miljö och Klimat i Sörmland. Även Miljö och Klimat behöver kunna följa regionens köp på artikelnivå för att kunna mäta miljöeffekten av förändrat köpbeteende. Bedömningen är att en redovisning på artikelnivå även är användbar för Hållbarhetsenheten i Västmanland. I budgetunderlaget uppskattas inte kostnaden för förstudien men en rimlig bedömning bör kunna vara 300 000 kr då det innebär att både Inköp och Miljö och Klimat behöver anlita experter för respektive verksamhet.

Köp utanför ramavtal behöver inte innebära att det handlar om en otillåten direktupphandling. Inte heller köp till större belopp som inte konkurrensutsatts behöver innebära att köpet är en otillåten direktupphandling. Då varje fall behöver granskas och bedömas var för sig så kräver denna typ av uppföljning stora arbetsinsatser.

När det gäller systematisk egenkontroll av otillåtna direktupphandlingar och kartläggning av anledningen till köp utanför ramavtal så behöver dessa delar hållas isär.

Åtgärder

- Att implementera rutiner och arbetssätt för uppföljning och systematisk egenkontroll av otillåtna direktupphandlingar är möjligt. Det är dock resurskrävande och manuellt arbete varför en analys av hur det kan gå till och avgränsning av omfattning behöver göras. Nämnden återkommer inför revisionsdialog 2021 med rutin och förslag på systematisk egenkontroll av otillåtna direktupphandlingar.
- Stickprovskontroll för kartläggning av anledningen till köp utanför ramavtal kan genomföras. Rutin behöver utarbetas. Nämnden återkommer inför revisionsdialog 2021 med rutin.
- Ytterligare åtgärder för att minimera köp utanför ramavtal kan föreslås. Nämnden återkommer inför revisionsdialog 2021 med förslag på utökade åtgärder och styrning för att minska köp utanför ramavtal.
- Det är i dagsläget inte möjligt att säkerställa systematisk uppföljning av avtalstrohet då det inte går att mäta avtalstrohet. Följaktligen går det då inte heller att sätta målvärde för avtalstrohet. Nämnden förordar en förstudie inklusive ekonomiska medel för denna, för att undersöka förutsättningarna till mätning av avtalstrohet. Förstudien föreslås enligt budgetunderlaget för 2022 genomföras under 2022.

REGION SÖRMLAND

Tommy Levinsson (S)
Inköpsnämndens ordförande
Region Västmanland

Ann-Sofie Lillberg
Inköpschef